

ROLUL ȘTIINȚEI ȘI INOVĂRII ÎN REALIZAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII

Dr. hab. Leonid VOLOȘCIUC

THE ROLE OF SCIENCE AND INNOVATION IN ACHIEVING THE AGRICULTURAL DEVELOPMENT STRATEGY

Solution of the problems concerned with manifestation of the financial – economical crisis a particular role falls at science. Departing from the extremely great impact of these phenomena on agriculture and its contribution to the Internal Crude Product of the Republic of Moldova, it becomes clearer than an increased attention must be played to this domain. A profound analysis of the situation in agriculture allows us to propose for implementation a series of measures concerning the main innovational opportunities, innovation politics and development of agricultural science, and institutional capacity development as well, which would contribute to the reduction of the negative impact of the present financial – economical crisis in which the Republic of Moldova has found itself.

The collaborators of the Institute for Plant Protection and Ecological Agriculture, under the conditions of the profound financial-economical crisis propose a series of the practical measures based on utilization of the natural capacities for density regulation of the pest populations and for reduction of the pesticide pressure onto environment.

Pornind de la particularitățile actualei crize financiar-economice, devine evident că soluționarea problemelor cauzate de acest fenomen sunt indispensabil legate de aplicarea realizărilor științei mondiale. Meditând asupra rolului științei în societate și ținând cont de așteptările populației Republicii Moldova, îndeosebi ale lucrătorilor antrenați în complexul agroalimentar, risc să generalizez că știința se face cu fapte și numai cu fapte. Or, faptele reprezintă materialul de lucru al savantului. Așa cum o casă se face cu pietre, tot așa și cercetarea se înalță cu forțe. Însă, o acumulare de fapte nu este știință, așa cum o grămadă de pietre nu este o casă. Pentru confirmarea celor spuse, ne amintim și de cuvintele înaripate pronunțate de Fr. Jouliot-Curie că “Poporul are nevoie de știință. Țara, care n-o dezvoltă, se transformă inevitabil într-o colonie”.

Deși fenomenele de criză pe parcursul mai multor luni n-au fost recunoscute de către autoritățile statului, totuși acestea au fost simțite de majoritatea populației și se manifestă prin reducerea venitului intern brut, diminuarea producțiilor globale, continuarea stagnării productivității în sectorul animalier, creșterea a prețurilor la produsele fitotehnice, scăderea exporturilor producției agricole, îndeosebi a celei viti-vinicole și pomicole. Pe lângă caracterul local al problemelor din agricultură, fenomenele crizei din acest sector de activitate sunt determinate și de un șir de cauze globale. E de menționat Raportul UNESCO (Comisia IAASTD) privind lipsa perspectivelor de dezvoltare a agriculturii tradiționale și necesitatea implementării direcțiilor noi de agricultură bazate pe circuitele naturale, inclusiv a agriculturii ecologice (Paris, UNESCO, 15 aprilie 2008). Existența problemelor agrare serioase a fost confirmată și de organele de resort din Republica Moldova. În strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar pe perioada anilor 2006-2015, ex-ministrul agriculturii A.Gorodenco mărturisea: “Este bine cunoscut faptul că reforma agrară care a avut loc în Republica Moldova nu a adus succese palpabile nici economiei naționale, în ansamblu, nici țăranilor împroprietăriți, în particular. Oricât de tristă ar fi această constatare, de la un timp încoace ea a devenit o realitate dură”.

Vorbind despre căile de soluționare a problemelor din agricultură e necesar de remarcat starea de lucruri din acest domeniu deosebit de important pentru Republica Moldova și de identificat problemele principale. În acest sens trebuie să constatăm că structurile agrare diferă de la formele colective la cele individuale, de la public la privat, rolul statului variază de la direcționarea alocațiilor resurselor și produselor până la prestarea bunurilor publice, iar obiectivele politicii agrare cuprind acțiuni începând cu asigurarea securității produselor alimentare și sfârșind cu prestarea serviciilor sociale. Ca rezultat, imaginea de țară agrară a Republicii Moldova, pare să fie, la nivel de percepție, bătută în cuie. Această abordare e determinată de nivelul urbanizării extrem de scăzut, precum și de unele realități specifice (agricultura este principalul angajator în economie și deține o pondere mare din PIB, industria prelucrătoare se află în declin, sectorul agricol deține o cotă înaltă în industrie și domină exporturile care sunt orientate spre Est, se exagerează caracterul benefic al condițiilor naturale). E de menționat că anul 2009, ca și alți ani, rămâne foarte greu pentru agricultură, iar Moldova se poate pomeni în pragul unei crize alimentare. Mai menționăm și alte particularități (fig. 1,2).

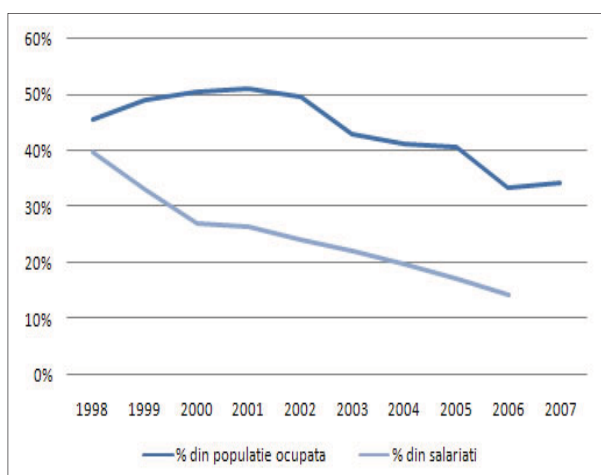

Fig.1. Pondere deosebit de mare a agriculturii în totalul populației ocupate și salariaților

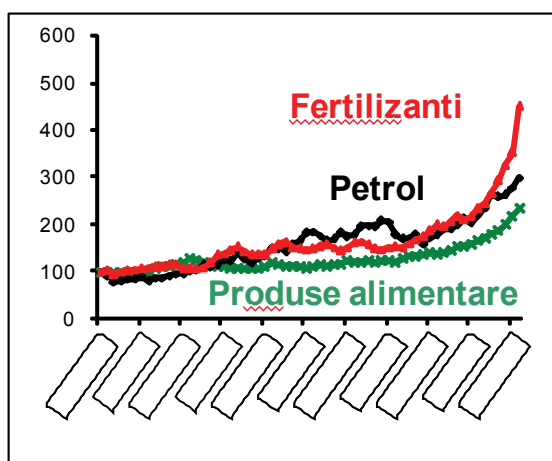

Fig.2. Dinamica creșterii prețurilor permanent a fost și rămâne în detrimentul produselor alimentare

E necesar de remarcat că în majoritatea țărilor cu economie și agricultură dezvoltată, pe de o parte, se aplică subvenționarea activităților din acest domeniu, iar pe de altă parte, prețurile internaționale reale la materia primă agricolă au fost ținute în frâu (fig.3) de politicile curente ale comerțului global (% din preț)

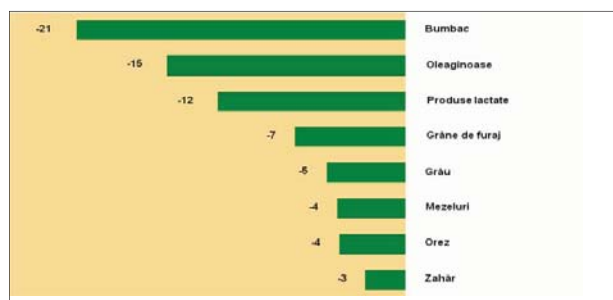

Fig.3. Nivelul de reducere forțată a prețurilor la principalele produse agroalimentare

Pe lângă subvenționarea slabă a agriculturii, în Republica Moldova, ca țară agrară, se cheltuiește prea puțin pentru activitățile din acest sector. Așa bunăoară, dacă ponderea agriculturii în bugetul național constituie 22 la sută, apoi pentru dezvoltarea agriculturii se alocă doar 4 la sută (fig. 4).

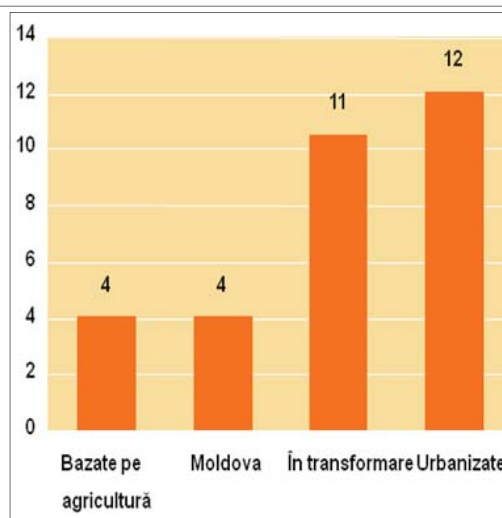
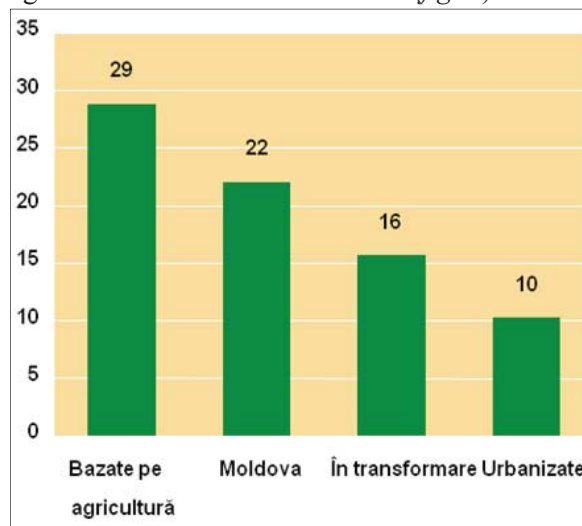

Fig. 4. Analiza comparativă a ponderii agriculturii Republicii Moldova în bugetul național și a alocațiilor bugetare pentru dezvoltarea agriculturii

Un interes deosebit prezintă și politica de subvenționare în Republica Moldova. Analiza a demonstrat că pe o perioadă îndelungată de timp (1975-2007) subvențiile au crescut în detrimentul investițiilor în bunurile publice. Or, participarea științei în soluționarea problemelor determinate de criza financiar-economică este de neconceput fără colaborarea cu autoritățile statului. Parafrazând ideea lui T.Bucle că “Știința este templul democrației” putem afirma cu toată certitudinea că știința reprezintă cea mai democratică sursă a puterii.

Dintre oportunitățile inovatoare principale enumerăm:

- Inovații tehnologice – deși frecvent au fost declarate că înregistrează progrese considerabile,

totuși nu conțin investiții suficiente și sunt implementate în agricultura de conservare, unele practici durabile, în serviciile financiare, marketing și extensiune.

• Inovații instituționale – multe fiind la etape incipiente, dintre care evidențiem:

- asigurări contra riscurilor (au un caracter nesemnificativ);
- finanțare rurală (lipsește băncile agricole);
- soft-uri de marketing, îndeosebi pentru schimburi de specialiști, informație;
- organizații ale producătorilor (lipsește integrarea din cadrul ramurilor);
- parteneriate public-privat-organizații guvernamentale.

Pornind de la caracterul răzleț al componentelor procesului de producție și comercializare a produselor agroalimentare, devine absolut necesară integrarea producătorilor agricoli mici cu procesatorii și piețele agricole. În acest sens e necesar de perfecționat politicile privind structura agrară, luând în considerație faptul că gospodăriile agricole de familie, de regulă, activează mai bine decât gospodăriile agricole corporative. Deosebit de actuală devine miza pe produsele care asigură valoare suplimentară mare, utilizând implementarea standardelor internaționale, organizarea rețelelor de oferte integrate și susținerea economiei de anvergură în marketing, precum și sporirea rolului organizațiilor producătorilor, procesatorilor și al piețelor de realizare.

Asigurarea realizării scopurilor determinate înaintea un șir de obiective față de instituțiile științifice, printre care enumerăm:

- armonizarea legislației naționale cu cea a UE;
- sporirea competitivității și productivității sectorului agroindustrial prin sporirea investițiilor și inovațiilor;
- dezvoltarea infrastructurii de piață și îmbunătățirea canalelor de distribuție;
- perfecționarea competențelor producătorilor și antreprenorilor agricoli în domeniul marketingului;
- perfecționarea politicii de subvenționare/susținere a producătorilor agricoli și dezvoltarea pieței funciare și de consolidare a terenurilor agricole.

Deosebit de importantă devine politica inovațională și dezvoltarea științei agricole. Pentru ameliorarea situației din agricultură considerăm necesare următoarele:

- axarea acțiunilor de cercetare-inovare pe direcțiile prioritare;
- stimularea activităților științifico-inovaționale în scopul creării noilor soiuri și hibrizi de plante, rase de animale înalt productive; aplicării tehnologiilor avansate agricole și de procesare a materiei prime; implementării sistemelor de irigare ecologic

raționale, în acest sens tot mai actuală devenind problema implementării slabe a realizărilor științifice înregistrate de savanții autohtoni;

- crearea și implementarea sistemelor de stimulente economice în vederea atragerii și absorbției inovațiilor în sector;
- modernizarea procesului de pregătire și perfecționare a cadrelor și racordarea conținutului și calităților studiilor la cerințele pieței;
- susținerea dezvoltării rețelei de transfer tehnologic și extensiune în sectorul agroalimentar.

Pentru realizarea măsurilor propuse se impune dezvoltarea capacităților instituționale, printre care propunem:

- continuarea reformei instituțiilor științifice prin revenirea la asociații științifice de producție, ca model eficient de îmbinare a științei și practicii agricole;
- fortificarea Centrelor Informațional de Extensiune și de Marketing Agricol;
- ameliorarea activității Inspectoratului General Agricol;
- reformarea AITT prin orientarea la activitățile centrelor de extensiune.

Colaboratorii Institutului de Protecție a Plantelor și Agricultură Ecologică, în condițiile crizei financiar-economice profunde, propun un șir de măsuri practice bazate pe utilizarea capacităților naturale de reglare a densității populațiilor de organisme dăunătoare și de reducere a presiunii pesticide asupra mediului înconjurător. În acest sens, considerăm necesară implementarea Sistemului Național de avertizare și control al dezvoltării organismelor dăunătoare. O altă activitate urgentă în condițiile de criză este producerea și implementarea largă a mijloacelor alternative de protecție a plantelor, precum și promovarea tehnologiilor de producere, procesare și comercializare a produselor ecologice.

Acestea fiind spuse, optăm pentru o colaborare cu autoritățile statului, apelând la metafora sugestivă a lui Norbert Wiener: “Știința este o plantă delicată și nu îi place grădinarul care are obiceiul de a o apuca de rădăcini ca să vadă dacă crește așa cum trebuie”. Noi ne exprimăm speranța în colaborarea fructuoasă cu grădinarii grijulii.

Bibliografie

1. Andrieș S., Boincean B., Jigău Gh. Cod de Bune Practici Agricole. Chișinău: Mediul ambient. 2007. 120p.
2. RDM2008. Politici agrare pentru Moldova “Cheltuieli publice pentru dezvoltarea agrară”, Banca Mondială. 2008.
3. Voloșciuc L.T. Promovarea strategiei tehnologice și de cercetare a agriculturii ecologice. Știința agricolă, nr.2. 2008. P.26-29.
4. Волощук Л.Ф. Экологическое земледелие – надежный путь устойчивого развития сельского хозяйства Молдовы. Информационный бюллетень ВПРС/МОББ. № 39, 2009. С. 66-72.